

Paula Mattan-Luypaert: "Many is hier nog in de buurt!"

Van je burens moet je het hebben... Laura en Julien Van Goethem hebben de estafette stok doorgegeven aan hun naaste buurvrouw Paula. Zij is afkomstig van Opwijk, als tweede van zeven dochters op een rij. "Ik denk dat ik de 'mislukte jongen' van het gezin ben", lacht Paula, "toen mijn jongste zus geboren werd, moest die natuurlijk de voornaam krijgen van haar meter... koningin Elisabeth! De pastoor vond 'die ouwe trien' maar niks als doopmeter. Hij stelde voor om prinses Liliane te nemen! Op het gemeentehuis was onze jongste zus als Elisabeth ingeschreven en dat kon niet meer veranderd worden, maar thuis hebben we haar altijd Liliane genoemd!"

Nog niet gedoopt

Vader Luypaert verhuisde met zijn gezin naar Brussel. In Molenbeek hebben ze een naftomp uitgebaat. De firma Theunissen, een groothandel in voedingswaren, was vlakbij gevestigd en hun chauffeurs kwamen altijd tanken bij hen. Veel woorden werden daarbij niet gewisseld: één van de dochters Luypaert gaf de benzineslang door aan de chauffeur die zijn zitbank omhoog deed om de tank te vullen. Bij die chauffeurs was er een heel sympathieke en knappe jongeman... Toen Paula hem een keer moest bedienen, riep haar zus vanuit het bureel: "Als 't Jef is, vraag dan om zijn bon!" "t Is Jef niet, 't is Many", antwoordde Paula. De jongeman verschoot dat ze zijn voornaam wist en vroeg prompt hoe zij heette. "Ik ben niet gedoopt", antwoordde Paula om te plagen. Enkele weken later vroeg Many haar "of ze nog altijd niet gedoopt was?" Jongens plagen is om kusjes vragen? De moeder van Paula, die een ver-

moeden had van de elektriciteit tussen die twee, riep op een keer: "Paula, 't is te koud, ge moet een trui aandoen!" Vanaf toen kon Many haar bij de voornaam noemen... Als ze naar de vergadering van de VKAJ moest, liep ze vaak met hem mee als hij de bus naar Ternat moest nemen. Toen ze bij Paula thuis terugkeerden naar Opwijk, was het veel moeilijker om afspraakjes te maken. Ze hadden geen telefoon in huis en de GSM bestond nog niet... Many heeft vaak uren staan 'schilderen' in Brussel eer Paula bij hem was.

Ge kunt nooit weten

Emmanuel Mattan was afkomstig van Pittem in West-Vlaanderen. Bij ons zouden ze hem Manu noemen, maar daar werd zijn voornaam afgekort tot 'Many'. Zo is Paula de man van haar leven altijd blijven noemen. In 1963 zijn ze in Opwijk getrouwd. Eerst hebben ze op een gezellig 'duivenkot' gewoond in Sint-Katarina-Lombeek, later verhuisden ze naar een wijkhuisje in Ternat. Ze kregen twee dochters. Paula werkte toen bij "het blauw fabriekje" in Brussel, terwijl Many chauffeur geworden was bij zijn broer, die een transportbedrijf had op de Leuvensesteenweg in Muizen. Om dichterbij zijn werk te zijn, gingen ze op zoek naar bouwgrond en vonden hun gerief in Bonheiden. Sinds 1976 wonen ze in de Schoolstraat.

"We hadden al lang exemplaren van het maandblad "Bij de Haard" bijgehouden waar een rubriek over bouwen in stond. Er was een nummer bij waarin een huis beschreven werd dat geschikt was voor iemand met een handicap. Wij hebben daarmee rekening gehouden toen we bouwden want 'ge kunt nooit weten' volgens

Many. Hij heeft voor mij ook een rijbewijs aangevraagd, terwijl ik daar helemaal geen zin in had. 'Ik heb dat niet nodig', vond ik, maar hij drong aan want 'dan kunt gij nog met mij rijden als ik het niet meer kan...' Alsof het hem ingegeven was wat ons te wachten stond..."

A.L.S.

Voor zijn werk moest Many zuurstofflessen afleveren bij mensen met ademhalingsproblemen. Hij had met die mensen een goed contact en was er graag gezien. "Het was zijn droom om te stoppen met werken op zijn 55ste en zijn tijd dan te benutten om klusjes te doen voor zieken en bejaarden in de parochie. Hij was heel sociaal... Toen hij nog maar 49 was, begon hij opeens last te krijgen in zijn armen en zijn benen... Hij moest op onderzoek en al gauw vonden ze dat hij aan een "algemene verlamming" leed. Die ziekte staat in de 'Larousse médicale' van 1937 beschreven als "de maladie de Charcotte" en wordt tegenwoordig A.L.S. genoemd ("Amytrose Laterale Sclerose). Many moest alles wat hij graag deed opgeven en belandde al spoedig in een elektrische rolstoel waarmee hij rondtoerde. Onze oudste kleinzoon heeft hem vaak vergezeld op die ritten. Het kind bleef heel stil zitten op opa's schoot... terwijl die hem allerlei in zijn oor fluisterde. Zo leerde hij alle automerken kennen... Many was heel gelovig. Hij dankte God bij het wakker worden telkens omdat hij weer een nieuwe dag kreeg. In moeilijke momenten voelde hij zich sterk verbonden met zijn overleden vader. Hij wist maar al te goed waar hij voor stond... We wilden elkaar sparen. 'Wat zal ze doen als ik er niet meer ben?', vernam ik dat hij

tegen anderen gezegd had. We hebben dan besloten om heel open te zijn voor elkaar. We hebben ons nooit de vraag gesteld 'waarom moet ons dit overkomen?' Opstandig zijn haalt niets uit, ge kunt er gewoon niet van tussen als zo iets u treft. In november '95 is Many overleden. Hij was toen nog maar 56,5 jaar oud."

Vrijwilligerswerk

Paula is niet bij de pakken blijven zitten. "Toen Many een keer een heup gebroken had bij een val en in het ziekenhuis lag, kreeg hij bezoek van Leen De Brabander van Ziekenzorg. Die stelde ons voor om op vakantie te gaan in Ter Duinen. In september, kort voor hij overleed, hebben we daar nog heel mooie dagen doorgebracht. Die zijn voor ons mogelijk gemaakt door vrijwilligers. Ik heb toen besloten mij daar ook voor aan te melden. Twee maanden na het overlijden van Many heb ik al een eerste keer meegedaan en ik ben dat sindsdien blijven doen. Vanuit dat vrijwilligerswerk heb ik mij

ook de bedenking gemaakt: als ik mij op een ander ga inzetten, dan moet ik het zeker ook in mijn eigen parochie doen. Daarom heb ik mij aangesloten bij Ziekenzorg. Toen Many in 1994 een keer naar Radio 2 luisterde, hoorde hij een oproep van een vader die een zoon van 18 had, een beloftevolle basketballer of volleyballer, die ook aan A.L.S. leed. De man was op zoek naar lotgenoten om een keer samen te komen. Daar zijn we dan naar toe gegaan en dat is het begin geweest van de A.L.S. liga, die een paar weken geleden haar 15 jarig bestaan gevierd heeft met een feestmaal en benefietoptredens van bekende artiesten in 'De Brabant' in Leuven. Omdat Many daar als eerste bij was, kan ik het niet opgeven mij daarvoor in te zetten, als enige die er al van bij het begin bij is. Ge ziet er veel miserie, maar ge kunt het toch niet opgeven. Het is opvallend dat veel vrouwen die hun partner verloren hebben aan A.L.S., zich nadien blijven inzetten voor de liga, ...

Lees verder op pagina 2

Vervolg van Estafette

... terwijl de meeste mannen afhaken na het verlies van hun partner. In Middelkerke hebben we nu een stuk grond gekregen voor de oprichting van een zorgcentrum."

"Many had de gewoonte van bij hem thuis overgenomen als eerste

op te staan en voor de koffie en de boterhammen voor op het werk te zorgen. Hij zat vol attenties en verrassingen.

Hij kende mij beter dan ik mezelf kende. Het was heel pijnlijk om zo een actieve mens te zien aftakelen. Op de duur had hij een apparaat nodig om de bladzijden om te draaien als hij iets las en dan was hij nog gelukkig dat hij op die ma-

nier een stukje zelfstandigheid kon bewaren. Hij stond niet achter euthanasie... gelukkig is ons het allerergste bespaard gebleven. Het is soms niet om aan te zien hoe A.L.S. patiënten naar het einde gaan. Tot op het laatst kon Many blijven spreken. Natuurlijk heb ik soms nog slechte dagen, maar het gevoel dat hij naast mij staat als ik de afwas doe en dat hij hier 'rond-

fladdert' raak ik niet kwijt. Daar trek ik mij aan op.

We danken Paula voor haar hartverwarmend verhaal.